

Motion till riksdagen

1987/88:Jo217

av Bo Finnkvist och Kristina Svensson (s)
om miljön och landsbygdsutvecklingen

Landskapsbilden förändras snabbt i de svenska mellanbygderna i dag. Od-
lingslandskapet med hagmarker är nästan borta och de odlade jordarna för-
buskas snabbt eller planteras med skog. Även om jordbruksmarken på
många håll har liten betydelse både nu och i framtiden, som just jordbruks-
mark, har den värde som kulturmark – det som ger dalgångar och bebyggelse
dess identitet och skönhet.

Vi kan redan i dag på många håll iaktta hur det förbuskade och igenplante-
rade landskapet blir fattigt och likriktat. Det krävs en hel serie med åtgärder
för att göra det möjligt att behålla ett öppet landskap. Det är en förutsättning
som resurs för turismen men lika mycket en bärare av en kultur.

Det särskilda åtgärdsprogrammet till stöd för jordbruket i norra Sverige
är mycket positivt. Detta program tillförs ytterligare 80 milj. i årets budget.
Detta är välkomna förslag som medverkar till att bevara jordbruk i glesbyg-
den.

Den gjorda översynen av jordförvärvslagen innebär också förslag i samma
riktning, att bevara en levande landsbygd. Den förda glesbygdspolitiken är
också offensiv och utvecklingsinriktad. Men det finns trots detta en fortsatt
negativ utveckling om man vill behålla ett öppet landskap t. ex. de värm-
ländska dalgångarna.

Det finns stora risker med en politik som i den goda avsikten att minska
spannmålsöverskottet planterar skog på ett sätt som innebär stora föränd-
ringar i landskapsbilden trots marginella ökningar av skogsarealen. Det finns
t. ex. i Torsby kommun i Värmland bara två procents jordbruksmark. Ändå
är det dessa två procent som ger bygden dess skönhetsvärde och identitet för
de boende och för genomresande.

Riksdagen har tidigare uttalat att jordbruksproduktionen i de nordligare
länen skall vara oförändrad. Men i t. ex. Värmland pågår f. n. en kraftig
minskning av mjölkproduktionen framför allt i skogs- och mellanbygderna.
Stödsystemet fungerar inte för Värmland. Dessutom är det s. k. tvåprissys-
temet utan regionalpolitisk profil. Särskilda regionala eller lokala kvoter
skulle behövas i tvåprissystemet.

Aktiva jordbrukare behövs för att vara basen i bevarandet av ett öppet
landskap och för utvecklingen av nya kombinationssystemer. Därför
måste vi sätta in en rad åtgärder för att bevara jordbruken i glesbygden.

I den omformning av svensk jordbrukspolitik som f. n. sker måste hänsyn
tas till jordbruket i glesbygden.

Det är t. ex. inte orimligt att samhället betalar för att landskapet i vissa områden hålls öppet och levande för att ge alla medborgare tillgång till de skönhetsvärden som stora delar av dagens glesbygdsturism lever på.

Arealbidrag bör kunna utgå till glesbygdsbönder som håller djur med avsikt att hålla landskapet öppet.

Stödsystemet är i dag utformat på ett sätt som missgynnar jordbruken i skogsbygderna. Detta innebär ytterligare minskad sysselsättning och vikande underlag för service i skogs- och glesbygderna. Följden blir också en radikalt förändrad landskapsbild i framtiden. Inslaget av gröna öppna landskap i skogsbygden kommer tyvärr att försvinna.

I exempelvis övre Klarälvsdalen i Värmland, som är en sådan gammal jordbruksbygd där en av de troliga framtida näringsgrenarna är turism, kan man i dag på goda grunder befara att området blir mindre attraktivt för turister.

Man kan inte bevara *all* jordbruksmark men man måste kunna bevara så mycket att landskapsbilden består. I dag håller många människor djur av kanske den enda anledningen att man vill hålla landskapet öppet, andra slår enbart vallarna etc. Det är för miljön viktiga insatser som borde uppmuntras på ett bättre sätt än i dag.

Stödsystemet till jordbruket har tyvärr en sådan utformning att det i praktiken leder till nedläggning av jordbruksmark i skogsbygderna. Stödreglerna borde ses över och ges en inriktning som innebär att landskapsbilden bevaras även i framtiden. Stöd baserat på areal borde prövas utan hänsyn till produktion.

I dag hamnar större delen av stödpengarna på de bästa jordarna och leder å ena sidan till koncentration och överproduktion å andra sidan till igenväxning och en radikalt förändrad landskapsbild. All jordbruksmark i skogsbygderna kan inte bevaras men det måste vara lämpligt att bevara en för miljön viktig del. I annat fall är även annan verksamhet, som exempelvis turism, i fara.

Sysselsättningseffekterna är nämligen mycket större än vad som berör enbart jordbruksnäringen. En förändring av stödsystemet bör vara möjlig att göra utan att det leder till större kostnader. Totaleffekterna blir förmodligen ekonomiskt fördelaktiga.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att förändra jordbrukspolitiken så att för miljön viktiga jordbruksenheter bevaras.

Stockholm den 21 januari 1988

Bo Finnkvist (s)

Kristina Svensson (s)

